

10 000 kr grensen - spørsmål og svar om avskjæring av fradragsrett dersom betaling ikke skjer via bank

NARF mottar mange henvendelser om hvordan de nye reglene om avskjæring av momsfradrag og skattemessig fradrag ved betaling som ikke skjer via bank skal forstås. Artikkelen er oppdatert med enkelte nye presiseringer.

Regelen som kommenteres her er skatteloven § 6-51 og merverdiavgiftsloven § 8-8 som gjelder næringsdrivendes tap av fradragsrett ved kontantkjøp på kr 10 000 eller mer. Vær oppmerksom på at det også finnes en egen regel om privatpersoners ansvar ved kontantkjøp.

Nedenfor gjengir vi en del av de spørsmålene som vi har fått, og hvordan vi i NARF oppfatter at reglene må forstås:

1. Betaling via bank

Vil den næringsdrivende miste fradragsretten dersom han går i banken og betaler en mottatt faktura på mer enn kr 10 000 - med kontanter?

Svar: I forhold til vurderingen av om oppgjøret har skjedd "via bank", er det avgjørende om oppgjøret er sporbart i ettertid. Betalingstransaksjonen skal kunne dokumenteres med hensyn til hvem som er betaler, hvem som er mottaker, beløpets størrelse og tidspunkt for betalingen. Betalingstransaksjonen må kunne dokumenteres ut over betalers og mottakers egne opplysninger. Dersom den næringsdrivende skal beholde fradragsretten er det derfor i følge forarbeidene en forutsetning at banken registrerer og oppbevarer opplysninger om hva oppdraget omfatter, hvem betaler og mottaker er, samt tidspunktet for betalingen. Generelt vil vi anbefale at en i alle tilfeller der det er praktisk mulig sørger for at betalingene går via egen bankkonto eller ved bruk av kredittkort. Er disse kravene oppfylt er det ikke noe til hinder for at betalingen inn til betalingsmottakers konto skjer med kontanter.

2. Betaling til utenlandsk oppdragstaker

Vi har en kunde som benytter utenlandske håndverksfirmaer på byggeprosjekter i Norge. Disse har gjerne ikke konto i Norge og oppgjør for fakturaene fra disse har derfor gjerne skjedd med kontante midler. Gjelder de nye reglene om avskjæring av fradragsrett også i slike tilfeller?

Svar: Det du beskriver her er nok typiske tilfeller som man ønsker å ramme med de nye reglene. Om oppdragsgiver skal beholde fradragsretten i slike tilfeller må han sørge for at oppdragstakerne skaffer seg bankkonto han kan innbetale oppgjøret til. Det er for øvrig ikke noe til hinder for at han eventuelt kan betale til oppdragstakernes bankkontoer i hjemlandet, dvs fradragsretten er ikke betinget av at oppgjøret skjer til en norsk bankkonto.

3. Kunde kjøper varer i utlandet med kontanter

Vi har en klient som kjøper inn varer på innkjøpsturer i Kina. I enkelte tilfeller er det her ikke mulig å betale med kredittkort eller på annen måte via bank. Det gjelder for eksempel ved innkjøp på markeder. Vil denne innkjøperen ikke få fradrag for kjøp som overstiger kr 10 000 dersom han har betalt med kontanter?

Svar: Reglene om fradragsavskjæring gjelder også ved kjøp i utlandet, og det er ikke gjort unntak fra dette selv om kjøper kan argumentere med at betaling via bank ikke var mulig. I forbindelse med vedtakelsen av reglene vurderte man om det var hensiktsmessig å gi hjemmel for dispensasjon i slike tilfeller, men faren for at en slik bestemmelse ville åpne for omgåelser og misbruk førte til at en valgte ikke å gå inn for dette. Det er mulig at dette vil tas opp til ny vurdering dersom det i praksis skulle vise seg at reglene slår særlig urimelig ut uten en slik dispensasjonsadgang.

4 Identifisering av mottakers bankkonto

Må vi forvise oss om at den kontoen som selger har oppgitt at betalingen skal skje til faktisk er selgerfirmaets konto, og for eksempel ikke vedkommendes private konto?

Svar: For kjøper vil det i praksis ofte ikke være mulig å kontrollere at den konto han har fått oppgitt at innbetalingen skal skje til faktisk tilhører vedkommende firma. For eksempel kan det være tilfeller hvor selger har overdratt pengekravet til tredjepart. Betaler mister derfor ikke fradragsretten så lenge han kan dokumentere at betalingen er skjedd via bank og at oppgjøret gjelder det aktuelle oppdraget eller kjøpet.

5. Utbetaling av lønn?

a. Vi lurer på om 10 000 kroners grensen også gjelder ved utbetaling av lønn til ansatte?

Svar: Det er ikke gjort unntak mht utbetaling av lønn i den nye bestemmelsen i skatteloven § 6-51. Regelen innebærer at fradragsrett også i slike tilfeller er betinget av at arbeidsgiver betaler via bank. Vær oppmerksom på at beløpsgrensen gjelder når lønnsutbetalingen overstiger kr 10 000 i løpet av året. Dvs bank må benyttes ved betaling selv om den enkelte lønnsutbetaling ikke overstiger kr 10 000. Det er viktig at regnskapsfører informerer sine kunder om dette, slik at de kunder som har hatt praksis for kontantbetalinger for fremtiden innretter seg etter de nye reglene og derved unngår avskjæring av fradragsretten.

b. Hvorfor skal utbetaling av lønn omfattes når den skal innberettes på lønns- og trekkoppgaven?

Svar: Hverken utvalget som har foreslått regelen (NOU 2009:4) eller forarbeidene (Prop. 1 L (2009-2010) Skatte- og avgiftsopplegget, kap 5) besvarer dette spørsmålet direkte. Etter det vi i NARF har fått opplyst har ikke utvalget diskutert eller tenkt spesielt på lønn i forbindelse med fradragsbestemmelsen. Utbetaling av lønn har derimot hvert tema i høringsrunden uten at regelen har blitt endret, se blant annet Norges Bondelags hørings svar.

Regelens ordlyd er formulert slik at også lønn rammes av bestemmelsen. Etter vårt syn er det riktig at regelen også omfatter lønnsbetalinger. Selv om en arbeidsgiver ved svart avlønning i utgangspunktet uansett ikke vil kreve fradrag får bestemmelsen betydning i de tilfeller Skatteetaten avdekker svart avlønning.

Når svart avlønning avdekkes vil den ansatte kunne beskattes, samtidig som arbeidsgiver med hjemmel i sktl § 6-51 kan nektes fradrag for lønnsutbetalingen. I tillegg blir arbeidsgiver etterberegnet arbeidsgiveravgift.

Regelen innebærer derfor at arbeidsgivere som blir tatt for å betale ut lønn svart blir hardere rammet nå etter at regelen trådte i kraft. Regelens virkning ved avdekking av svart avlønning er i tråd med formålet bak regelen.

NARF har vært i kontakt med Skattedirektoratet og Finansdepartementet som begge har uttrykt at de er enige i at sktl. § 6-51 rammer kontantutbetaling av lønn.

c. Vi har en del drosjeeiere som utbetaler lønn kontant. Vi har fra forskjellige hold fått ulike svar med hensyn til om utbetaling av lønn omfattes av 10 000 kroners regelen ?

Svar: Her tror vi kanskje de ulike svarene kan skyldes at man blander sammen to ulike regler som begge trådte i kraft 1. januar 2011:

Den ene regelen gjelder fradragsavskjæring skattemessig for ellers fradragsberettigede kostnader, dersom betaling ikke skjer via bank. Slik fradragsnekt er hjemlet i skatteloven § 6-51. Denne bestemmelsen gjelder etter ordlyden generelt for fradragsberettigede kostnader, typisk kostnader i næring. Vi kan heller ikke i forarbeidene finne uttalelser som tilsier at lønnsutbetalinger skulle være unntatt. Vi mener derfor denne bestemmelsen også vil komme til anvendelse ved utbetaling av lønn.

Den andre regelen gjelder medansvar ved privates kjøp av tjenester og varer kjøpt sammen med tjenester. Med hjemmel i skattebetalingsloven § 16-50 risikerer de nå å bli holdt medansvarlig for inntektskatt, trygdeavgift og mva dersom selger unnlater å oppgi det aktuelle vederlaget til beskatning eller ikke innberetter merverdiavgiften. Denne bestemmelsen gjelder bare private oppdragsgivere, og når den tjenesteytende er næringsdrivende. Hovedformålet bak bestemmelsen er å øke borgernes bevissthet omkring bruken av kontanter og kjøp av svarte tjenester. Formålet med denne regelendringen er å redusere kontantomsetningen i privatmarkedet. Ytes den aktuelle tjenesten i arbeidstakerforhold, dvs betalingen er lønn, gjelder ikke denne bestemmelsen.

6. Betaling av husleie

Vi har et aksjeselskap som leier kontorlokaler i hovedaksjonærens bolig. Husleien har blitt betalt ved at aksjonær har hevet kr 5000 i kontanter fra selskapets bankkonto hver måned. Vil denne praksisen kunne fortsette uten at selskapet mister fradragsretten for husleien?

Svar: Svaret her er nei. I og med at dette er betaling av periodiske ytelser som overstiger kr 10 000 i løpet av inntektsåret, vil betalingen måtte skje via bank for at fradragsretten skal være i behold.

7. Betaling med bankremisse eller sjekk

Regnes betaling med bankremisse som kontantbetaling slik at fradrag vil bli nektet?

Svar: Betaling ved bruk av krysset bankremisse eller krysset sjekk vil anses som betaling via bank. Betalingen kan da spores til betaler og mottaker må ved heving sette pengene inn på egen konto.

8. Motregning

Hvordan stiller det seg med motregning av beløp over kr. 10.000? Vil det fortsatt være mulig uten at

fradragsretten for skatt og mva faller bort?

Svar: Hensikten med den nye bestemmelsen er å forhindre skatteunndragelser og store kontante transaksjoner. Motregning anses som en avregning av fordringer mellom kjøper og selger. En slik avregning er ikke å anse som betaling med kontanter og vil ikke avskjære fradragsrett.

9. Ikrafttredelsestidspunkt

Bør vi være strenge og følge lovens forskrift fra første tilfelle eller aksepteres det en viss "overgang". Vi får jo bilagene som oftest etter at betaling har skjedd og da er jo "feilen" vanskelig å rette opp!

Svar: Det er nok dessverre ingen overgangsordning her, og dere har derfor ikke anledning til å være lempelige ved praktiseringen, dvs reglene må følges fra ikrafttreden. Regelendringen har vært varslet i god tid før innføringen, og det forutsettes derfor at de næringsdrivende er forberedt på dette. Det er imidlertid viktig at regnskapsfører forvisser seg om at kundene er klar over endringen og eventuelt informerer om dette.

10. Ansattes utlegg

Avskjæres retten til fradrag i et tilfelle hvor en ansatt har lagt ut for et innkjøp på vegne av arbeidsgiver uten å betale via bank?

Svar: Når den ansatte har foretatt innkjøp som overstiger kr 10 000 for arbeidsgiver, vil arbeidsgivers fradragsrett avhenge av at den ansatte har betalt via bank. Husk i denne sammenheng at flere betalinger som gjelder samme leveranse, tjeneste, kontrakt eller lignende skal vurderes som en betaling i forhold til beløpsgrensen på kr 10 000. Også løpende og periodiske ytelser skal vurderes samlet for kostnader som kommer til fradrag samme år.

I slike tilfeller må arbeidsgiver sikre seg dokumentasjon fra den ansatte for at denne har betalt via bank. Det er i disse tilfellene ikke nødvendig for fradragsrett at arbeidsgivers refusjon til den ansatte skjer via bank, men normalt vil det være mindre praktisk for arbeidsgiver å ikke benytte bank også i disse tilfellene. Generelt vil vi råde de næringsdrivende til å etablere rutiner for i alle tilfeller der det er praktisk mulig å sørge for at betaling skjer via bank, slik at en unngår unødig usikkerhet rundt dette.

11. Tidfesting

Hva gjør vi dersom en vi bokfører en faktura som lyder på mer enn kr 10 000 med fradragsrett og det senere viser seg at oppgjøret for fakturaen skjer ved bruk av kontanter?

Svar: Fradraget må i et slikt tilfelle tilbakeføres både skattemessig og med hensyn til momsen. Skattemessig inntektsføres beløpet i det inntektsår betalingen skjer, og momsfradraget reverseres i den termin betalingen har skjedd.

Les mer:

- Næringsdrivendes tap av fradragsrett ved kontantkjøp
- Forskriftsbestemmelser
- Privatpersoners ansvar ved kontantkjøp

Forarbeider til lovbestemmelsene:

- NOU 2009:4
- Prop. 1 L (2009-2010) Skatte- og avgiftsopplegget, kap 5

Opprettet: 06.01.11
Endret: 04.02.11